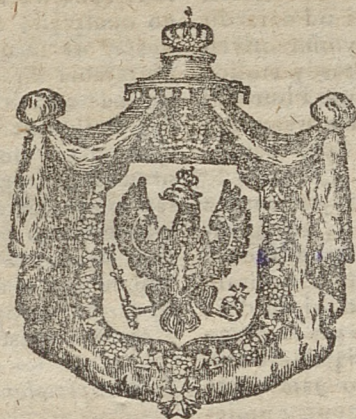

GAZETA

Wielkiego

Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéy *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: Assessor *Raabski.*

N° 7. — W Środę dnia 23. Stycznia 1828.

Wiadomości krajowe.

Z Poznania, dnia 22. Stycznia.

Dom Xięstwa Jchmość Namieśnikostwa na nowo w głębokim pogrążony został smutku. JO. Xiężna Helena z Xiążąt Radziwiłłów, dostojna małżonka JO. Xiążęcia Wilhelma Radziwiłła, syna Xięstwa Jchmość Namieśnikostwa, Majora w Król. 10tym pólku piechoty, która przeszły wiosny wyiechała była do Ems dla poratowania nadwątlonego zdrowia, a ztamtąd do miasta Nizza w południowéy Francyi na przepędzenie zimy pod tamedcznym łagodnym niebem, rozstała się tamże z światem dnia 26. Gładnia r. z., na łonie dostojnego małżonka swojego, który od wyjazdu z Poznania aż do ostatniéy chwili życia nieodstępny był towarzyszem. Dostojna ta Pani zakończyła swe życie w samym kwiecie młodości, licząc ledwie 23 lat wieku swego, Zostawia ona małżonkowi swojemu,

obok niewymownego żalu, niespełna dwuletnią Xiężniczkę córkę, dziedziczkę pięknych przymiotów, które iéy serce zdobyły.

Z Berlina, dnia 18. Stycznia.

Ich Królewicz. MM. W. Xiążę i W. Xiężna, Nastęstwo Meklenburg-Schwerin, przybyli tu z Ludwigslust i stanęli w przygotowanych dla siebie pokojach w zamku królewskim.

C. Rossyjscy strzelcy polowi, chorążowie Adamow i Woronow, przeciechali tędy wyprawieni gońcami z Petersburga do Paryża.

Wiadomości zagraniczne.

R o s s y a.

Z Petersburga, dnia 8. Stycznia.
W dzień Bożego Narodzenia (d. 7. Stycznia)

n. r.) obchodzono we wszystkich kościołach uroczystość oswoobodzenia Rosyji od niaizdu Francuzów i dwudziestu sprzymierzonych z nimi narodów. Z twierdzy naszéj stolicy powiewała wielka bandera państwa i huczały działa. Przez cały dzień bito we wszystkie dzwony, a wieczorem miasto było oświetlone.

Gdy goniec wysłany z Nawarynu przez Wice-admirała Hrabiego Heyden, został zatrzymany przeciwnemi wiatrami na morzu adryatyckiem, i zniewolony odbyć kwarantannę w porcie Otrante, przeto dopiero dnia 9. b. m. otrzymano przywiezione przez niego raporta urzędowe. Potwierdzają one wszystkim ogłoszone już szczegóły o pamiętnéj bitwie dnia 20. Października. Z opisu umieszczonego dalej w Dzienniku petersburskim przytaczamy następujący wyjątek: „Kapitanowie i wszyscy oficerowie eskardy cesarskiéj czynili swą powinność z nychwalebniejszą emulacją. Odwaga i poświęcenie się ich udzielało się maytkom, których nie można dosyć pochwalić. Nayzaszczytniejsze świadectwo należy się waleczności Kapitana Łazarewa 2, który z przykładną zręcznością i zimną krwią kierował obrotami okrętu admirałskiego Azow. Kapitanowie Awinow, Chruszczow, Bogdanowicz i Suinkin, również się odznaczyli. Ostatni został mocno raniony kartaczem na początku bitwy, lecz nie przestał dowodzić aż do iéy końca, klęcząc i trzymając się liny blisko przez 4 godzin. Kapitan Awinow okrętu Handgut okazał rzadką przytomność umysłu. Fregata turecka, zamieniona na statek palny, zbliżyła się pod noc między ten okręt i okręt admirałski. Już przyczepiła się była do okrętu Handgut, gdy kapitan Awinow zarządził złemu, i Turek, który miał ją podpalić, został zabity z pochodnią w rękę. Kula strzaskała rękę porucznikowi Butenewowi, jednemu z oficerów okrętu Azow, który czyni naypiękniejsze nadzieje. Mimo wielkiego bólu, pełnił swią służbę w baterji, której dowództwo miał powierzone; dopiero za wyraźnym rozkazem opuścił swoje stanowisko. Trzeba było odciąć mu rękę do ramienia: a w chwili, gdy się dowiedział o zniszczeniu okrętu admirałskiego tureckiego, który walczył przeciw okrę-

towi Azow, wyrwał się prawie tym, którzy go opatrzyli, aby dzielił powszechną ztąd radość.“ — Drugi goniec, porucznik okrętowy Margrabia Trawersay, wysłany 14. (26) Listopada z Malty od Hrabiego Heyden, przybył do tutejszéj stolicy. Przywiózł nader zapokojające doniesienia: o pospiechu w naprawach, których eskarda nasza potrzebowała; o przyjacielskiém dostarczaniu iéy wszelkich potrzeb przez władze angielskie rzeczonyéj wyspy; i o bliskiéj chwili kiedy znowu będzie mogła udać się do Archipelagu. Tenże goniec przywiózł nowy raport Hrabiego Heyden, następującyéj treści:

Raport przesłany N. Cesarzowi Jmci przez Wice-admirała Hr. Heyden z Malty dnia 14. Listopada 1827. r.

Zgodność która znamionowała obroty eskadr sprzymierzonych jest nad wszelkie mniemanie; możnaby powiedzieć, iż wszystkie myśli były skierowane do iednego celu, i że trzy eskardy należały do iednego narodu. Przytoczymy kilka przykładów. Kapitan la Bretonnière, dowodzący na okręcie francuzkim Wroclaw, stojący w miejscu niedogodném na początku bitwy, i postrzegając, iż okręt Azow wiele ucierpiał będąc zniewolony walczyć razem przeciw pięciu statkom wojennym, gdy tymczasem Wroclaw nie mógł im szkodzić, stanął między okrętem angielskim Albion i Azowem, aby nas dzielnie wspierał. Okręt Azow miał również szczęście dać wielką pomoc okrętowi admirałskiemu angielskiemu, który walczył przeciw 84 działowemu okrętowi, mającemu banderę Moharema Beia. Okręt ten nieprzyjacielski obrócił się ku Azowowi: natychmiast ogień dział naszych wymierzono przeciw niemu, i strzelały tak pomyślnie, iż w pół godziny część iego zniszczyły. Gdy potem zapalił się, a będący na nim ludzie chcieli ugasić ogień, kartacze Azowa uczyniły wkrótce usiłowania ich bezskutecznemi; i okręt ottomański wyleciał na powietrze. Gdy się to działo, ieden z brygów angielskich, który wiele ucierpiał w bitwie i utracił kotwice, został ochroniony przez fregatę cesarską Konstanty, pod dowództwem kapitana Chruszczowa, od niebezpieczeństwa, które mu zagrażało. —

żył na gniew liberalnych polityków, którzy w gazecie *Times* piórem kierują. I jeżeli tenże Minister (jak się tego spodziewamy) i nadal ściśle pełnić zechce wyraźne życzenia i rozkazy swego dostojnego Monarchy; to i nadal, niedbając na pochwałę lub naganę tego złośliwego dziennika, nie opuści żadnego prawego środka, aby największe zło nie tylko od tureckiego państwa ale i od całej Europy odwrócił.

T u r c y a.

Z Konstantynopola, d. 26. Grudnia.
(Z Gazety Powszechnéj.)

Twierdzą powszechnie, iż Porta widzi się być teraz zmuszoną, wejść na bezpośredniy drogę z sprzymierzonymi mocarstwami w układy, i że swe życliwe zamiary względem utrzymania pokoju, które nieznalazły przystępu u trzech reprezentantów, popierać chce w Londynie, Paryżu i Petersburgu. Przy odjeździe Posłów z Konstantynopola wyszedł rozkaz do wszystkich Konsulów mocarstw pośredniczących, którzy rezydują w Xięstwach, ażeby swoje czynności nadal odbywali, nieopuszczając posad swoich, chyba w przypadkuby wojsko tureckie przez Dunaj przeszło.

Spektator wschodni z d. 1. Grudnia zawiera z Naxia (jednéj wyspy Archipelagu) z dnia 23. Listopada co następuje: Lord Cochrane był tu w ciągu zeszłego miesiąca; zwołał on Prymatów wyspy i powiedział im, iż oczewista, że mocarstwa połączone chcą ich znowu zwrócić pod iarzmę tureckie, ponieważż trzy Admirale w piśmie do Kommissary zastępczégó rządowégó, aby rozboiom morskim położyć koniec, oświadczyć mieli, że każdy grecki korsarz, któryby za oznaczonymi granicami krążył, może być zatrzymany i zabrany. Stósownie do tego, Cochrane przywłaszczając sobie nadzwyczajne i przeciwne konstytucyi pełnomocnictwo, radził wyspom, aby się oddały pod opiekę zakonu S. Jana i banderę onegoż zatknęły. Teraz, gdy niektórzy dalej widzący Grecy, których uwagi zamiar i skutki tego rozdwoienia nie uszły, powstają na niego, stara się on bronić następującym listem, pisany do Pułkownika Gordon, swojego synowca, którego mianował Gubernatorem wyspy:

„Na pokładzie okrętu *Hellas*, d. 28
Października 1827.

Wykład słów moich, który, jak mi WPan donosisz, czynią najstarsi ludu (*Demogerenten*) wyspy *Naxos*, co mię nasamprzód odowiedzieli, i takowy publicznie ogłosili, daleki jest od prawdy; mówią oni, iakobym doradzał wyspom, odłączyć się od reszty Grecyi; prawda, że namieniając o stanie tych wysp, uczynilem uwagę, iż gdyby podług pisma trzech Admiratów, nie dopuszczano flocie Greckiey bronić tych wysp, mieszkający onych powinni się chwycić potrzebnych środków dla swoiego własnego interesu, i nade wszystko czuwać nad tem, aby znowu nie dostali się pod iarzmę Turków, i dla tego w każdym przypadku lepiéj, by raczyéj Chrześcijańską, niżeli Mahometańską banderę zatknęli. Takie było moje zdanie, a jeżeli mu inny dano zwrot, tedy albo mnie nie zrozumiano, lub słowa moje fałszywie wyłożono.

(podp.) *Admirał Cochrane.*“

Na pismo to odpowiedział Grek z Syra, poważany od swoich ziomków, w sposobie następującym, któryto odpowiedzi nadeszło tutaj (do Smyrny) kilka odpisów:

„Syra, d. 21. Września 1827.

Mylordzie! Grecy z boleścią dowiadują się o smutnym wykładzie, iaki WPan daiesz pismu trzech Admiratów, przesłanemu naszyméj Kommissary rządowéj. Dotąd sądziliśmy, że świetny czyn, który w Nawarynie owo pismo poprzedził, nie mógł mieć zamiaru poddać nas na nowo iarzmę, które przedsięwzięliśmy rzucić. Sądziliśmy, że zamiar pogroźek Admiratów był, położyć tamę systematowi rozboiów, który pozbawia sławy Greckiego narodu w oczach całej Europy, ponieważ te zgrozy niezawodnie wszystkiemu ludowi są przypisywane. Jęczy pod uciskiem nierządu i nędzy; nasi marynarze, pozbawieni zwyczajnych źródeł pomocnych handlu, postąpili przeciwko prawom wojennym, i niestety wielu z pomiędzy nich, zapominając swoiégó oyczyzny i nieczuli na zło, które iéy mogli wyrządzić, chwycili się rzeźni rozboiu morskiego. Oczekując lat kilka WPana przybycia, zobaczyliśmy go na koniec w Grecyi, i spodziewaliśmy się, że dzielność WPana charakteru, potężny wpływ

iego imienia i jego czyny na obudwóch półkulach świata, położą koniec owym zamieszaniom; stawiony na czele naszey marynarki, dla prowadzenia iéy do zwycięstwa nad naszymi nieprzyaciołmi, musiałeś walczyć z naszym najniebezpieczniejszym nieprzyacielem: naszymi zawiściami jednego ku drugiemu, i naszą anarchią. Myśli nasze i życzenia towarzyszyły W Pana wyprawom do Klarentzy, Piraeus, Alexandryi, nawet do Scio; słuchaliśmy pilnie każdego W Pana słowa, i zwracaliśmy na niego całą naszą uwagę. Jeźliś W Pan w swoich wyprawach nie był szczęśliwym, użalamy się na zły los; lecz nie obwinialiśmy nigdy eskadr mocarstw chrześcijańskich, aby W Pana przedsięwzięciom najmniejszą czynić miały przeszkodę; bośby o tém nic podobnego nie słyszeli. Dziś i jeszcze żeglujesz W Pan bez przeszkody po Archipelagu, i zapewne było to tylko dziełem przypadku, że baszności jego uszły okręty tureckie, poiedynczo krążące, a nawet nie dawno Tahir Basza (w podróży swoiey z Nawarynu do Stambułu). Wśród prac W Pana i starań, czyli to dla zbawienia Grecyi lub przywrócenia sławnego zakonu, ośmielamy się jeszcze raz prosić W Pana, abyś rzucił wzrok na tę widownią naszego nieszczęścia i naszych błędów. W imieniu Grecyi zaklinamy W Pana nie używać sił, które mu są powierzane, przeciw flotom tureckim, od których iesteśmy uwolnieni, lecz przeciwko zbrodniarzom, którzy nas o zgubę przypowiają. Uży W Pan swoiey dzielności i broń przeciwko rozbójnikom, których czynności podają nas w nienawiść u całego Chrześcijaństwa, podczas gdy całe Chrześcijaństwo błagać i onemuż dziękować powinniśmy; W Pan nas naucz — W Pan, co tak zaszczytnie walczyłeś w szeregach narodów ucywilizowanych — iak się trzymać mamy przepisów i używać prawa narodów. Nie zaszczeplay W Pan między nami niezgody, mamiąc nas fałszywym strachem albo fałszywemi nadziejami. Niepomnażay w nieszczęśliwych naturalnego niedowierzania przeto, że nam tych, którzy za nas wczoray walczyli, stawiasz w świetle, iakby nas jutro bezbronnym naszym nieprzyaciołom wydać chcieli. Wtedy Grecya nie będzie żalowała, że W Pana

wprzód wynagrodziła, lecz raczej złoży W Panu dzięki, wniesie mu posągi i imię jego zapisze na pomnikach swoiey wolności. Mylordzie! Przyjmij W Pan łaskawie te uwagi człowieka, któremu stawa i pomyślność jego oyczynny mocno na sercu wyryte. Mam zaszczyt i t. d. (podp.) Stefanos D.....“

Wyspy Jońskie.

Pod tym napisem Dostrzegacz Austryacki umieścił następujący list z Korfu dnia 30. Grudnia r. z. Wczoray przed południem o godzinie 10. zawinęła do tutejszey przystani fregata angielska Dryad, pod sprawą Kapitana Crofton, odbywszy tę żeglugę z Vurla w 7 dniach. Znajdowali się na niéy Pan Stratford-Canning z familią i orszakiem, i angielski Konsul Generalny w Konstantynopolu, Pan Cartweight. Podobno jutro w południe ma być Pan Stratford-Canning z przynależnemi mu honorami na lądzie przyjmowany. — Wczoray zarzuciła kotwicę w tutejszey przystani angielska szalupa wojenna Musquito, pod sprawą Kapitana J. W. Martin; opuściła ona Maltę dnia 22. m. b. i wiezie depesze dla Generała Adam. — Angielski okręt liniowy Warspite, pod Kapitanem W. Parker, który tu dnia 23. m. b. z Tagu przez Maltę był zawinał, wypłynął ztąd dnia 27. w północnym kierunku. — O dalszych działaniach Generała Church od jego wylądowania pod Dragomestre, niemamy dotąd żadnych pewnych wiadomości. Podług listu z Prevesa, Gubernator tameczny Veli-Bei, z którym się złączyła znajduiąca się pod Luro iazda turecka, wyruszył z tamtąd dopiero dnia 12. Grudnia. W dwóch dniach poprzedniczych ruszyło liczne wojsko tureckie, którego całą siłę na 2500 ludzi podają, podobnież przeciw Dragomestre, w celu działania pod rozkazami Veli-Beja przeciw Grekom, którzy pod dowództwem Generała Church na ląd wysiedli. Podług wiadomości tutejszey wczorayszey gazety, miał General Church opuścić okolice Dragomestre i ruszyć w pochód w kierunku do Messolongi.

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 8. Stycznia.

Król jest mocno zatrudniony w Windsor.

Codziennie przybyszą i odieżdżają posłanicy rządowi.

W sobotę Lord-Major złożył Infantowi D. Miguel uszanowanie i zaprosił go na obiad w ratuszu, lecz Xiążę żalował, iż się musi wymówić, będąc już zaproszony na cały czas krótkiego tu jeszcze pobytu swego.

Sprawiający interessa dworu francuzkiego miał wczoraj czynności w urzędzie spraw zagranicznych z Hr. Dudley.

Dzisiejszy Goniąc wynurza w długim artykule o interessach tureckich zdanie, iż niemożna powiedzieć, czyli rossyanie przejdą Prut, i zgoła, iaki będzie koniec tych rzeczy. Daie jednak do zrozumienia, iż mu się niezdaje podobieństwem do prawdy, ażeby po tak długich możolnych negocyacyach pozostać miano zimnym wdzem polityki tureckiej. Ten sam Dziennik żałuje, iż Pan Villèle wyszedł z Ministryum francuzkiego i zgoła, iż nastąpiła zmiana ministryalna, lecz nie żałuje tego dla sprawy Francyi, lecz dla sprawy Anglii i powszechny polityki, ile że w terażniejszem krytycznym położeniu, niemożnaby bardzo z pewnością twierdzić, iż nowe Ministryum postępować będzie drogą przeszłego. Jednym słowem po Ministryum, które względem interessów wewnętrznych podzielone będzie, niemożna się spodziewać energii w punkcie zewnątrzney polityki.

Dokumenta, tyczące się bitwy pod Nawarynem, i korespondencya między sprzymierzonymi Posłami a Portą, które Ministrowie myślał Parlamentowi przedłożyć, zostały pod dozorem Hr. Dudley w biurze spraw zagranicznych wydrukowane.

Dochód ostatniego ćwierćrocza został obwieszczony; jest wprawdzie niedobór lecz nie wiele znaczący.

Skutek poselstwa Pana John Gore, pisze Goniąc, zapewne nie wprzód będzie wiadomy, aż Ministrowie będą musieli się bronić względem bitwy pod Nawarynem, gdyby ten wypadek miał się stać przedmiotem oskarżenia. Co, że się stanie, niewątpimy; ale nie wiemy dotąd, czy wypadek ten iako taki nastawać będą, czy też iako skutek niesprawiedliwy i nie mogący być uniewinnioną interwencyi. Może będą chcieli twierdzić, żeśmy pod Nawarynem byli stroną za-

czepną; w takim razie fakta niewątpliwe i jasne dowody to fałszywe inniemanie zbiłyby z łatwością, chociaż już same urzędowe depesze Admiratów za dostateczne dowody uważaćby musiano. Gdyby znów z drugiey strony utrzymywano, że trzy mocarstwa sprzymierzone nie były upoważnione do zawarcia umowy pod dniem 6. Lipca; któryto układ skutkiem był poselstwa Xięcia Wellingtona do Petersburga i iedynie miał za cel, przywzglądanie do skutku zasad powziętych względem pośrednictwa; gdyby utrzymywano, iż nie miały mocarstwa prawa, żądać od Ibrahima zawieszenia broni, zmuszać go do zachowania onego; że nareszcie nie słusznie żaliły się na jego spustoszenia w Morei i przedstawienia mu czyniły; wtenczas potrafią mocarstwa, odwołując się do powszechnego prawa narodów i same fakta przywodząc, zwyciężką dać odpowiedź. Wiemy to z pewnego źródła, a może i dochodzenia Pana John Gore potwierdziły to, iż wielu zabranych przez nas ienców wyznało, że zamiarem było tureckiego Admirala w nocy spalić za pomocą pożarków sprzymierzoną flotę, i że do tego już wszelkie poczynione były przygotowania, którym iedynie tylko bitwa stoczona przeszkodziła. Wiemy zaiste, że tym sposobem bitwa ta nie da się usprawiedliwić w oczach tych, którzy ją przez się za niesprawiedliwy czyn uważają, ale ważną jest ta okoliczność dla tych, którzyby gotowi byli powątpiewać o tén mniemaney nieprawości; albowiem ci przekonac się muszą, iak wielkim nieszczęściom zapobieżono przez tę bitwę, i znajdą ieden powód więcey, winszować sobie tego szczęścia.

Pisma publiczne oddają zmarłemu katolickiemu Biskupowi d'Ossory bardzo zaszczytną pochwałę. Był on bratem zabitego przed parą laty P. Marum z Hrabstwa Kilkenny; edukował się zaś w Salamanca. W roku 1798. pomimo czynionych mu korzystnych ze strony hiszpańskiego rządu propozycy, powrócił do oycyzny i w collegium Karłowskiem uczył publicznie filozofii i teologii. 1811. obrany Biskupem Ossory, dla niewoli Papieża Piusa VII. dopiero w r. 1814. otrzymał sakrę. Chociaż na tym urzędzie znajdował się przez lat

13 i żył bardzo skromnie, przecież nic prawie nie zostawił.

Piszą z Rio pod dniem 11. Listopada: „Wojna wciąż trwa, niszcząc zarówno obie strony walujące. Spodziewamy się zmiany ministeryalnej; Cesarz zamierza wciągnąć do Ministeryum kilku młodych Deputowanych, należących do strony umiarkowanych liberalistów; spodziewa się on zapewnić sobie przeto pomoc drugiey Izby, która codziennie więcéy nabywa mocy i wpływu.“

Portugalia.

Z Lizbony, dnia 22. Grudnia.

W złożoney niedawno radzie familiynéy, w któręy Królowa matka przydowała, uchwalono, iż związek małżeński między Infantką Donna Anna Jezus Maria, urodzoną dnia 23. Grudnia 1806. i Margrabią Loulé, który Xiążęciem został mianowany, ma być publicznie ogłoszonym. Królowa darowała téy parze 500 450 frankowych dublonów na opędzenie kosztów pierwszego swojego urządzenia się. Będą oni mieszkać o pół mili od Lizbony w domu wiejskim w Bemfica. Zręszą Izby ustanowią opatrzenie dla Infantki przepisane 82 artykułem Karty konstytucyjnęy.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 31. Grudnia.

Dnia 27. m. b. toczyły się w Radzie kastylijskiéy długie rozprawy z powodu udzielić się mającéy Królowi opinii względem amnestyi. Nareszcie głosowało 9 Radców za, 7 przeciw amnestyi. Ze iednak Dziekan Riega i Korregidor Madrycki, Tadeusz Gil, niebyli przytomni, odnowiono więc obrady w téy mierze dnia następującego. Korregidor mówił bardzo dobitnie i bardzo światle za amnestyą i wspierany był od starego Paez y Villagomez, tak iż przeto zyskano kilka głosów więcéy dla amnestyi. Większość składała się z nowo mianowanych Radców. Postanowiono iść do Barcelony, obemyjącą podobno wniosek o zupełną amnestyą dla wszystkich stronnictw i mniemań, bez wzmianki iednak względem przywrócenia utraconych urzędów i dostojności. Zapewne ieszcze Król prześle tę opinią Radzie Stanu, a tam ieszcze może większe nastąpią trudności.

Z Barcelony, dnia 2. Stycznia.

Król wychodzi znówu od dwóch dni.

Polityka Pana Calomarde, od czasu iego w tém mieście bytności, znacznie się zmieniła. Oświadczył on publicznie, że, jeżeli Rada Stanu nieprzychyli się do projektowanej amnestyi, prosić będzie Króla, ażeby ją mocą swéy absolutnéy władzy ogłosił, a jeżeli Król będzie miał w tém skrupuł, weźmie dymissyą. Pan Oubril, Posel rossyjski, który tu w nocy na 30. z. m. przybył, popiera najsilniey to zdanie.

Francya.

Z Paryża, dnia 11. Stycznia.

Monitor wczorayszy powiada: „Nowi Ministrowie zostali mianowani dnia 4., a dnia 5. wykonali przysięgę. Dnia 9. mieli pierwszy raz zaszczyt naradzać się w obecności Króla, a iuż od trzech dni oskarżają ich o lenistwo, nieczynność lub niedeterminacyą, lub też głoszą mniemane ich postanowienia w najważniejszych przedmiotach administracyjnych i rządowych. Bezstronna część publiczności potrafi ocenić należycie ten pierwszy zarzut i wstrzyma się od porywczego a tém samém niesprawiedliwego w tak ważnych materyach wyrokowania.“

Na powyższy zarzut Monitora, iakoby od nowego Ministeryum, pomimo iego dopiero kilkudniowéy egzystencyi, żądano iuż środków długoletniego zastanowienia i pracy wymagających, odpowiada dziś Gazeta codzienna, iż mniéy żądają takich środków, iak raczyéy osobistych rękoymii, z którychby o trwałym systemacie wnioskować można; i w powszechności połączona z znakomitými imionami władza na tém polega, iż natychmiast zaspokaja opinie, i że te mniéy roszczą pretensyi, widząc się reprezentowanemi w zakresie działań politycznych; gdyż w sprawach rządowych równie iak w interessach handlowych, tak strony iak władzodawcy chcą obieierać swoich mandataryuszów, a skoro ci ziedniają sobie ich zaufanie, nie żądają od nich ani układów, ani kaucyi, ani rękoymii. Niech nikt nie sądzi, iż tu powodem kim osobista żądza sławy lub chęć dostania się do Ministeryum: nie idzie tu także o iednę lub kilka osób, lecz idzie o stronnictwo, na które

Monarchia nie może niezważać; mocnoby się mylono, mniemając, iżby oderwaniem od nię kilku imion zupełnie ie rozwiązać można. Jeden z dzienników powiedział wczoray, iż chcą tylnemi drzwiami wprowadzić do Ministryum dwóch mężów, względem których bardzo się nierozważnie wyraża. Nie wiemy, co być mogło Gońcowi i powodem do wystawienia w dwuznaczném świetle szlachetnéj prawości dwóch mężów stanu, którzy wymawiając się kilkakrotnie od przyjęcia urzędów dowiedli, iż udział w publicznych sprawach ich oyczynny uważają za wielki ciężar z wielkimi połączony obowiązkami. Nie wiemy, czyli wyknięci przezeń mężowie powołani będą od Króla do gabinetu; lecz tyle możemy zapewnić, że, jeżeli to nastąpi, weyda oni do niego z tém wzniosłym przekonaniem, z tém przywiązaniem do tronu i do ustanowień oyczynny, które nie tylko prawdziwych mężów stanu, lecz i każdego człowieka honoru znamionują.

Zapewniają, iż nowy Minister spraw zagranicznych doniósł Panu Hyde de Neuville, że użyty przeciw niemu środek, został przez N. Króla cofniętym, i on na liście dyplomatyków do rozrządzenia umieszczonym.

Pau Michaud, który, iak wiadomo, z powodu swojego wzięcia się iako członek akademii przy okazji projektu prawa względem policyi druku, utracił był swój urząd lektora królewskiego, został znowu przywrócony.

Gazeta Francuzka porównywa uwagi rozmaitych dzienników, tyczące się nowego Ministryum, a że pretensye, które dziennikarze każdy w swoim charakterze roszczą do Ministryum, poczęści są sobie przeciwne, wywodzi więc ztąd tę madrą naukę, iż Król obierając Ministrów na „pretensye prassy“ wcale zważać nie powinien. Niechcąc wyrokować, na który z publicznych głosów zważać należy, trzeba przynajmniej protestować przeciw temu rozumowaniu Gazety Francuzkiéy, która nie zdaie się na to baczyć, że gdyby wszystkie pisma i wszystkie Gazety tchnęły kłamstwami i błędami, i ona sama nie zasługiwałaby ani na wiarę ani na uwagę.

Gazeta Francuzka powiada: Fakcja zaczy na się wyraźniéy obiawiać. Nie idzie teraz więcéy osamych Jezuitów, lecz o duchowieństwo w ogólnosci. Dzisiejszy Dziennik Handlowy mówi między innemi: „Obecność Biskupa w Ministryum jest i będzie zawsze okolicznością niespokoyność wzbudzającą.“

Jeżeli Konstytucyonista okazywał się niegrzecznym a częstokroć i uszczypliwym dla przeszłego Ministryum, dopóki toż istnęło, to i teraz, pomimo wszelkiego zapewnienia, iż przyzwolitę nie przebierze miarki, zapada znowu w ton prawdziwie rewolucyinego zapalenia mozgu. „Któryżby kray, mówi on dziś, ścierpiał to, ażeby na iego publicznych rynkach stawiano posągi ludzi, którzy go poniewierali? Któreż ciało nie musi czuć się być głęboko upokorzoném, widząc pomiędzy sobą żyjące obrazy tych, co nayzgorzalszymi byli iego ganicielami? Czyliż Izba Parów zastępować ma miejsce Botany-Bay dla proskrybowanych przez opinią publiczną Ministrów? Co Francuz niespokoyności nabawia, iest to okoliczność, iż naczelniczy systematu oszustwa i przekupstwa, pod którym tak długo ięczała, zostają obsypywani zaszczytami i nagrodami, i że wszystko przepowiada, iż ci, co oburzającym zamachom ich despotyzmu i haniebnym sprawom ich przenięwierstwo niegodziwie służyli, nie przestaną urągać się zuchwale z publicznego uczucia prawości.“ Nie wchodząc w to, o ile przeszłe Ministryum obwiniać można, przyznać będzie musiał każdy, że, jeżeliby Francuzą ciężć miały nieszczęścia, takowe obchodzenie się z administracją i z mężami publiczne urzędy sprawującymi, nie są środkiem osiągnięcia więkšzćy szczęśliwości ludu i polepszenia iego doli.

Panowie, Podhrabia de la Rochefoucauld, Franchet i Delavan mieli zaszczyt, być przypuszczonymi na prywatne posłuchanie Króla Jmci.

Pan Franciszek Neufchateau, członek akademii, umarł onegdaj.

Xiężna Ghyka, małżonka Hospodara wołoskiego, przybyła tu z Wiednia.

(Dodatek.)

Gazety Wielkiego Xięstwa Poznańskiego.

(Z dnia 23, Stycznia 1828.)

Francya.

Z Paryża, dnia 11. Stycznia.

Zapewniają, że Jego Królewiczoska Mość Xiążę Bourbon podał N. Panu do potwierdzenia projekt godny tak dostojnego dziedzic sławnego Kondeszwów imienia. Zamierza Xiążę dla synów kawalerów orderu Ś. Ludwika założyć instytut, będący dowodem wielkiej wartości, którą Xiążę na sławie oręża zasadza. Zamek Ecoeuen za panowania Franciszka I, założony przez A. de Montmorency pomiędzy Paryżem i Chautilly, należący obecnie do Kondeszwów, ma być na ten cel przeznaczony.

Każdy mniema być przekonany, pisze codzienna Gazeta, że Ministerjum w terazniejszym swoim składzie na posiedzeniach Izby nie łatwo potrafi pozyskać większość. I dla tego rozumieją, iż to Ministerjum nie jest jeszcze zupełnie utworzone; ale się dopiero ma uzupełnić, ażeby sobie mogło zapewnić nie tak trwałość swoją, iak raczcy exystencyą; nechay bowiem wolno nam będzie zrobić uwagę, że dotąd nie ma ono innej exystencyi nad tę, którą mu nadało umieszczenie iego nominacyi w urzędowney części Monitora. Jasna jednakże rzecz jest, iż czuie swoje położenie i przekonane jest o potrzebie polepszenia onegoż, to jest ustalenia się. Zresztą nie idzie mu o pomoc kilku tylko osób, ale o złączenie się z niem całego stronnictwa, nie o pozyskanie indywiduów, ale opinii; to jest rojalistowskiej, która w rządzie monarchicznym wiele znaczy; nie powinno więc dziwić, jeżeli każdy oczekuje widzieć ie reprezentowaném w radzie Monarchy.

Professor Villamain nieprzyjął podobno

ofiarowaney mu dyrekcyi księgarstwa. Pan Lourdoueix, Dyrektor cenzury, opuścił iuz swe biuro, i został znowu współredaktorem Gazety Francuzkiej.

Pandora powiada: Pewna dama, która w tych dniach widziała kartę Pana Corbière, na której u dołu stały litery p. p. c. (pour prendre congé) zapytała się, czy to się niema tak rozumieć: *pauvre petit Corbière?*

Konstytucyonista powiada: W Boże-Narodzenie r. z. pewien jezuita w Fournon odmówił pewney młodey dziewczynce rozgrzeszenia, a to za grzech, który popełniła przeto, iż swojemu staremu panu czytywała — Konstytucyonistę. — (Więc ta młoda dziewczynka musiała się znowu drugi raz Konstytucyoniscie spowiadać! Przyznać trzeba, iż większa część artykułów tego dziennika, prawdziwą jest satyrą na iego poważny tytuł.)

Wyszła w Paryżu nowa rycina Pana Richomme, członka instytutu, z obrazu Barona Gérard, wystawująca Tetydę, gdy niesie zbroję dla Achillesa. Oryginał, iednego z nayznakomitszych mistrzów szkoły francuzkiej, jest w naywznioślejszym stylu. Wszystkie iak naley piętyo: powaby nimf cudownie odbiiają przy dzielności tritonów; a bogini, pośród tego orszaku, posiada całą szlachetność matki Achilla. Rycina ta godnie odpowiada dawniejszey tegoż autora pod tyt. Triumf Galatei, — w rycinie, która tak wielkie powodzenie zyskała; odznacza ią poprawność rysunku, delikatność ryłca i rozmaitość roboty. Cały efekt razem łagodny i nakazujący potrafi jeszcze mocnięy utwierdzić pięknie nabytą sławę autora.

Rozmaite wiadomości.

Piszą z Londynu: Krzysztof Kolumb odkrył Amerykę w nocy z 11. na 12sty Października 1492., a Kapitan Franklin dokończył odkrycia nowego świata dnia 18. Sierpnia 1826.

L I T E R A T U R A.

(*Ciąg dalszy.*)

Na stronie 77 wydania Kornowskiego oddział 12 tak zaczyna. „Gdy więc temi słowy zaklinała królowę, spojrzała się na mnie wzrokiem pełnym zimnej pogardy, który jej często jest właściwym i rzekła: Prawdziwie moja panienko masz się z czego chlubić, jeżeli król Popiel miłosne oko na ciebie rzucił, o czémbyś się nigdy niespodziewała; dla tego nie wzdrygaj się bezpotrzebnie przed jego miłością, jakoby przed jakim nieszczęściem, gdyż wielom piękniejszym i godniejszym od ciebie nie udało się pozyskać tych względów u króla.“ — Patrzymyż teraz jak wygląda to samo podług J. F. K. w części II. na stronie 10. „Gdy królową zaklinała, pojrzała na mnie okiem pełnym zimnego urągania, co jej było w godzinach nieprzyjanych właściwą rzeczą i rzekła: Prawdziwie, nie małobyś się szczyć powinna, gdyby Popiel miłosnem na ciebie rzucił okiem; zaledwie jam sobie na to zasłużyła. Nie dróż się tak bardzo, znajdując się powabniejsze i godniejsze kochania, którym się to jednak nie udało.

Na str. 78 wierszu 18 wydania Korna: „Tak też jednego wieczora, gdy po nadaremnych prośbach i zagrożaniach zaklął się na bogi piekielne, iż jeżeli go nie wysłucham, i wciąż zuchwałą mu się okażę, tedy mnie ciężkie nieszczęście trafi, a królowa drażnić go nie przestawała, nie mogąc już dłużej cierpieć tej krzywdy i poniżenia, obróciłam się do królowej i z wyrazem pogardy, do najwyższego stopnia doprowadzonej rzekłam do niej: Czyliż to tak szanujesz książęce urodzenie i niewieścią cnotę, iż zapominając o pokrewnej, u której miejsce matki zastąpić przyrzekłaś, z pochańbieniem własnej twej godności, oddajesz rozchełzanym chuciom niepowsiągliwego i szalonego lubieżnika.“ — Toż samo miejsce podług J. F. K. w części II. stron. 12 wierszu 4. „Jednego wieczora,

kiedy wezwawszy bogi podziemne na świadectwo, przysiągł w swojej zaciekłości, że mnie okropnie czeka nieszczęście, jeżeli dłużej niezmienną zostanę, obróciłam się do królowej, która go zbrodniczym szyderstwem poduszczala, i rzekłam: Także to poważasz ród królów i cnotę niewieścią, że goszcząc u ciebie przyjaciółkę, której matką i opiekunką być miałaś, hańbiąc własną godność, oddajesz na łup obrzydłej wściekłości odurzonego tyrauna?“

Na stronie 85 wierszu 9 wydania Korna: „Spojrzysz na przepaść ciemną, z której te płomienie wybuchają, tam będzie twoje łożo małżeńskie po wszystkie wieki. Jednak ja zamknęłam oczy, cierpliwie oczekując na zadanie mi ciosu, i już jeden z kapłanów ostrzył na kamieniu nóż, który me piersi miał przeszyć, już przystąpiwszy ku mnie, i wynawiając na pół głosem tajemnicze wyrazy, podniósł do góry narzędzie mordercze — gdy nagle w tymże momencie odskoczyły z traskiem ciężkie drzwi bałwochwalni, a obmierzły posąg drząc u swoim ognistym tronie, zapadł się w bezdennęj przepaści, z której tysiączne wzniosły się głosy podobne do wycia, przekłstw i nę zekań, a w ten czas zdawało mi się jakbym wśród tego wrzasku słyszała twój głos bracie mój i widziała cię stojącego pomiędzy dwoma pięknymi młodzieńcami.“ — Toż samo podług J. F. K. W części II, na stronie 20. wierszu 6. „Pojrzyj na dół w tę ciemno-zarzystą przepaść, tam jest dla ciebie łożo małżeńskie przygotowane! Zamknęłam oczy i oczekiwałam śmiertelnego uderzenia od noża, który jeden z kapłanów wśród tajemniczego mruczenia wyostrzywszy, nade mną wzniesiony trzymał. — W tém nagle słodki dobroczynny dźwięk przebił się przez drzwi zamknięte; z łoskotem straszliwym wypadły z posady swojej, obrzydłe oblicze boga piekła złością i trwogą wykrzywione mienić się zaczęło, i posąg zapadał w płomień; w tysiącznych głosach zawyla z przepaści trwoga, wraz ze zgrzytaniem niedołęznego gniewu, i zdało mi się, jak gdybym przez ten łoskot straszliwy słyszała głos twój kochany bracie, i widziała cię stojącego pomiędzy dwoma pięknymi jaśniającymi młodzieńcami.

Na stronie 92. wierszu 12. wyda. Korna: „Wieniec spleciony z rozmarynu i myrtu otaczał jej pełną loków głowę; lekka i mocno do ciała przylegająca biała suknia wykrywa-

ła jej nadobną kibić i urodziwość kształtu.“
— Toż samo podług J. F. K. Część II. stro. 27. wiersz 11. „Wieniec z rozmarynu i mirtu upleciony otaczał jej kędziory, lekka szata zdradziecko osłaniała jej piękną kibić.“

Na stronie 159 wyd. Korna oddział 22 tak zaczyna. „Po małym odpoczynku wyszedł Piast z chatki swojej, usiadłszy na kamiennej ławeczce przed domem, oczekujący wschodu słońca. Jutrzenka zrumieniła niebo w tej stronie, w której dzienna gwiazda okazać się miała; wesoło śpiewając wzbijał się w powietrzu ranny skowronek, i po wczorajszej ulewie skropiona ziemia przyjemne roznosiła wonie. Odgłos multanki pasterza, który pędził trzodę swoją na paszę, dolatywał aż do tego miejsca, a uczucie słodkie, przyjemne i bogobojne zajęło serce młodego małżonka.“

— Początek tego samego oddziału 22. inaczej wygląda u J. F. K. w Cz. II. na stronie 81. „Po niejakić chwili wyszedł Piast przed drzwi domu swojego. Zorza poranna zarzyła się na niebie, wesoło świegocąc podlatywały ptaszęta po nad powierzchnią wód, a śpiewaczkowoie leśni rozpoczynali pienia swoje w gęstwinie, gdzie odświeżone deszczem zeszłej nocy liście drzew i krzewiny pozostałmi kroplami błyszczały. Flet pasterza z bydłatkami na zieloną, perłami ozdobną łakę wychodzącego, odezwał się w tyle zagrody, a dobroczynne uczucie pociechy i lubości napełniło duszę młodego małżonka.“

Jeszcze jeden wyimek. Na str. 140 wierszu 10 od dołu wydania Korna: „wpatrywał się zamysłony na czyste jezioro zacienione drzewami, i nagle wydało mu się, jak gdyby z pod wody jasność jakowąś występowała. Nie był to świt jutrzienki, jaśniejsze bowiem, lubo bardzo przyjemne okazywało się światło. Długo wpatrywał się w to zjawisko, nakoniec przestraszony chciał się zerwać z miejsca, gdyż nagle ujrzał owych wczorajszych wędrowców, lecz już nie w postaci młodzieńców ale w nadludzkiej wysokości okrytych światłem, i unoszących się na powietrzu. Korona z jasnych promieni otaczała ich głowy, odzienia ich były jak śnieg białe, a od ramion wychodziły obszerne skrzydła, którymi się nad ziemię wznosili. Jeden z nich miał w rękę kosztur podróżny, a drugi uzbrojony tarczą, trzymał miecz ognisty.“ — Toż samo miejsce podług J. F. K. w Cz. II. stronie 82. wierszu od spodu tak jest oddane: „Długo tak dumając poglądając na wodę, i

zdało mu się, jak gdyby blask jakiś odbijała. Nie był to połysk zorzy porannéj, światło było jaśniejsze a jednak przyjemniejsze. Zdziwiony poyrzał na około siebie, i ze drżeniem cofnął się o kilka kroków — bo wędrowcy, których wczora z gościnnością przyjął, stali tuż przed nim; nie byli to chłopczęta, ale dwie światłe, nadludzkiej wielkości, a jednak wdzięczne młodzieńców postaci. Promieniste korony otaczały igrające ich włosy, a skrzydła ćmiącej białości, delikatną ozionione purpurą, unosiły ich po nad ziemią tak lekko, że się trawnika pod ich nogami nie ugięła. Kij wędrowniczy miał z nich jeden w rękę, a drugi miecz płomienisty.“ —

(Dokończenie następnie.)

ARESZT OTWARTY.

Nad majątkiem całkowitym kupca Jana Coligny w Poznaniu, dziś o godzinie 12. w południe, konkurs otworzony został. Wzywamy przeto wszystkich, którzy pieniądze, kłenoty, dokumenta lub skrypta do wspólnego dłużnika należące, posiadają, aby z takowych rzeczonemu Coligny nic nie wydali, owszem rzetelnie nam donieśli i pieniądze takowe, efektu i skrypta z zastrzeżeniem sobie praw do nich służących, do depozytu naszego oddali, gdyż inaczej każda zapłata lub wydanie za nie nastąpione uważane i na dobro massy powtórnie ściągnięte zostanie.

Ci zaś, którzy rzeczy takowe lub pieniądze zatają, lub zatrzymają, spodziewać się mogą, iż wszystkie im do nich służące prawo zastawu lub inne iakićkolwiek utracą.

Poznań, dnia 13. Grudnia 1827.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.

OBWIESZCZENIE.

Uwiadomiamy niniejszym Publiczność, iż syn iedyny, inż pemoletny kupca Jana Woyciecha Viertel w Rogoźnie, imieniem Woyciech Karól Viertel, wyrokiem prawomocnym na dniu 5. Listopada r. b. zapadłym, dnia 26. ejud. publikowanym za marnotrawnika uznanym został, przestrzegamy przeto przez wzgląd na §. 26. i 34. Tit. 38. Cz. I. Ordynacyiprocessowéj, aby rzeczonemu mas-

notrawcy nie nie kredytowali i w żadne czynności z nim nie wdawali się.

Poznań, dnia 13. Grudnia 1827.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTAŁNY.

Podpisany Król Sąd Ziemiański, zapożywa wszystkich, którzy do kaucyi urzędowej przez byłego pomocnika Exekutora przy tutejszym Król. Sądzie Ziemiańskim Gross z Szmigła w kwocie 200. Tal. w obligach rządowych, złożoney z czasu jego urzędowania pretensye mieć nie mają, ażeby się w terminie

na dzień 15. Kwietnia 1828.

zrana o godzinie 10. w tutejszym pomieszkaniu sądowém przed Delegowanym Ur. Stempel Referendaryuszem Sądu Ziemiańskiego wyznaczonym, osobiście lub przez prawomocnie upoważnionych Pełnomocników stawili, i pretensye swoje z czasu służby rzezonego Gross wiarogodnie udowodnili, albowiem w razie przeciwnym, z takowemi do pomienioney kaucyi prekludowani, i do osoby Grossa odesłani być mają.

Wschowa dnia 13. Grudnia 1827.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTAŁNY.

Niewiadomi successorowie Jana Bogumiła Zimmermann, kolonisty w Jasném Polu pod Krotoszyńnem zmarłego, a podług domysłu z Szląska rodem, i zmarłej tamże żony jego Anny Maryi z Albrechtów wprzód byłej

zameżnéj Krumm z Gottberg pod Wusterhausen a. D., iako też Regina Katarzyna z Albrechtów zameżna za sukiennikiem Rhode, lub ich successorowie i spadkobiercy, zapożywiają się ninieyszém, aby się przed, a naypóźniéj w terminie peremtorycznym na

dzień 27. Sierpnia 1828.

o godzinie 9tęj zrana przed Deputowanym Sędzią Kosmeli w Lzbie naszéj Instrukcyinéj wyznaczonym, u niżéj podpisanego Sądu Xięstwa na piśmie lub osobiście zgłosili i swoje prawo do successyi wykazali, w przeciwnym bowiem razie pozostałość ta zgłoszonym się naybliższym successorom wydaną zostanie.

Zarazem podaje się ninieyszém do publiczney wiadomości, że termin w tym samym zamiarze dawniéj na 12. Czerwca roku przyszłego wyznaczony, zniesionym został.

Krotoszyn dnia 10. Października 1827.

Xiążęcia Thurn i Taxis Sąd Xięstwa.

Successorowie zmarłych tu w roku 1809. i 1821. Jozefa Danilewicza aptekarza i małżonki jego Agniszki z Potarzyckich Danilewiczowéj zamierzaia uczynić podział pozostałości; wzywaią tedy wszystkich niewiadomych wierzycieli na mocy §. 137. Tit. 17. Część I. P. P. K., aby w ciągu trzech miesięcy pretensye swe podali, i udowodnili, inaczy bowiem każdy z successorów tylko w stósunku wybranéj części za takowe stanie im się odpowiedzialnym.

Poznań, dnia 16. Stycznia 1828.

Fr. W. Graetz,

w imieniu successorów Danilewiczow.